

МЕДИЧНА ОСВІТА

© Бандрівський Ю. Л.

УДК 371. 313-053. 64:377. 4

Бандрівський Ю. Л.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ В УКРАЇНСЬКИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет

імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» (м. Тернопіль)

Вступ. Нині зросли вимоги до професійного педагогічного спілкування з іноземними студентами. В ході спільної роботи, спрямованої на професійно-особовий розвиток студентів-іноземців дуже важливою складовою являється конструктивна педагогічна взаємодія з ними.

Практика показує, що іноді виникає невідповідність рівня психолого-педагогічної підготовки викладачів вищих навчальних закладів вимогам, що пред'являється.

На наш погляд, сьогодні існує протиріччя між ґрунтовною підготовкою викладачів по предмету і недостатньою підготовкою до професійно-педагогічного спілкування.

Мета дослідження – виявлення педагогічних умов, сприятливих плідній взаємодії викладачів з іноземними студентами в процесі педагогічного спілкування.

Результати досліджень та їх обговорення:

1. Особливості педагогічного спілкування на етапі адаптації іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах.

В період навчання в вищих навчальних закладах іноземних студентів, викладачеві необхідно будувати педагогічне спілкування з урахуванням специфічного міжкультурного характеру студентів з викладачем. Тут дуже важливий початковий етап навчання студентів-іноземців, який є складним і неоднозначним періодом адаптації. Адже багато іноземних студентів, що прибувають в Україну мають низький рівень інформованості про етнічну, політичну і соціальну системи нашої країни. Вони мало знайомі з нормами моралі, звичаями, традиціями і культурою українського народу, а також з особливостями системи вищої освіти в Україні. Тому іноді зіткнення особи іноземця з новим соціально-політичним і культурно-освітнім середовищем викликає у них психологічний шок. До того ж, до періоду адаптації слід віднести, окрім соціального і культурного середовища, – значні психологічні, фізичні і емоційні навантаження, інтенсивність навчання, велику учбову зайнятість, спадкоємність між предметами, що вивчаються, і т. д.

Найбільш важливі наступні етапи адаптації:

- Подолання мовного бар'єру;
- Вхідження в студентський колектив;
- Засвоєння основних норм інтернаціонального колективу;
- Формування стилю поведінки;
- Вироблення стійкого позитивного відношення до своєї майбутньої професії.

На етапі адаптації у іноземних студентів виникають проблеми з вимогами вищої школи, з їх статусом іноземця в країні, з особливостями вікової психології, з їх національно-психологічними особливостями. На цьому етапі спілкування між викладачем і студентом-іноземцем, як представниками різних культур, може протікати по-різному: може бути успішним або, навпаки, призводити до важко вирішуваних проблем. І вирішення цих проблеми залежить:

- від правильної побудови учбового процесу;
- швидкій учбовій, соціально-психологічній адаптації;
- контакту іноземного студента з викладачем, іншими студентами, що навчаються у вищих навчальних закладах, і людьми, що оточують їх;
- наявності навчальних посібників;
- забезпечення груп іноземних студентів грамотними і фахівцями;

Формування міжкультурної комунікації «припускає облік трьох основних складових:

- етнопсихологічною (обумовленою ментальними особливостями національних культур);
- поведінковою (обумовленою ментальними особливостями національних культур);
- обумовленою власне національно-культурними «мовним змістом»[1].

Тому викладачам доводиться вирішувати питання і мовної підготовки і «вирівнювання» знань іноземців, що приїхали з різних країн і строгого «дозування» учбового матеріалу, і визначення балансу між учбовими дисциплінами на довузівському і наступних етапах адаптації[2].

Першочергове завдання викладачів іноземних студентів перших курсів полягає в тому, щоб як

можна якісніше і швидше наблизити рівень соціально-культурного, особового і освітнього розвитку до рівня українських студентів –першокурсників.

Педагогічне спілкування відбувається в аудиторії, в час і після занять. Під час учбового процесу спілкування викладача з іноземним студентом будуватиметься за допомогою умовно-мовних ситуацій і часто носить дещо умовний характер. Позааудиторна діяльність може бути різноманітнішою і природнішою. Чим успішнішою буде ця робота, тим швидше представники різних культур зможуть порозумітися.

В період адаптації дуже важливі поведінка і позиції викладача, який повинен пам'ятати про неприпустимість тиску і повчальності. Тут потрібний особливий такт. Головною є не пропаганда усього національного, не протиставлення, а зіставлення різних культур і затвердження думки, що культура зближує народи. Важливо прагнути до створення нормальної атмосфери в групах, не застосовувати авторитарний тон в спілкуванні із студентами.

При цьому техніка педагогічного спілкування повинна складатися з наступних компонентів:

- стиль поведінки викладача, званий «інтеграційним»;
- навчання комунікативним умінням;
- оцінка емоційного стану викладача і студентів;
- уміння впоратись із стресом і навчання цьому студентів;
- формування позитивних міжособових стосунків із студентами;
- уміння стримувати почуття і емоції і допомогти студентам в подоланні страху, непевності;
- правильна постановка голосу, управління мімікою і жестами;
- стиль педагогічного спілкування викладача вибирає залежно від його типу комунікативності(міра товариськості, манера поведінки та ін.).

Отже, викладачеві, який навчає іноземних студентів, потрібні такі якості як:

- комунікабельність;
- уміння впоратись із стресом;
- уміння здолати психологічний бар'єр в спілкуванні;
- володіння спеціальною технікою викладання.

Таким чином, соціально-психологічна адаптація іноземних студентів сприяє правильній організації педагогічного спілкування і впливає на усі сторони їх життя.

Міжкультурне спілкування характеризує процес комунікативної взаємодії між індивідами різних культур і мови, що мають свої традиції і звичаї, норми поведінки, якісь цінні установки[4].

Основи міжкультурного спілкування потрібно формувати з дня приїзду іноземного студента в Україну, оскільки ці студенти потрапляють в абсолютно нову для себе обстановку, пристосовуються до життя в чужій країні, в умовах нової культури, вирішують свої якісь проблеми, взаємин з іншими студентами.

Готовність іноземців до комунікації залежить від різних чинників. Передусім, від особистого досвіду спілкування в іноземному середовищі і, головне, - від їх навчання в мононаціональній або інтернаціональній групах. Досвід показує, що в інтернаціональних групах складається не лише сприятлива атмосфера і готовність до міжкультурної комунікації, але і умови, що забезпечують адаптацію іноземців до освітнього середовища вищих навчальних закладів.

Педагогічне спілкування викладача з іноземним студентом складається під час їх педагогічної взаємодії. Ця взаємодія розуміється як освітній і виховний процес, спрямований на розвиток особистості іноземного студента. Але педагогічне спілкування не можна зводити лише до комунікації. Це ще і складна система взаємин між двома сторонами, що представляють різні культури, вік, стать, спосіб життя і інше.

Необхідно відмітити, що викладач повинен володіти технологією і технікою педагогічного спілкування, використовуючи при цьому усі правові засоби і прийоми дії на навченого.

Студенти-іноземці, що навчаються у нас, в переважній більшості відносяться до поліхромних культур і не уміють чітко планувати учбовий час. Їм складно не спізнюватись на заняття, особливо в перші місяці навчання, тому, що в їх країнах така поведінка не рахується негожою. До того ж вони не можуть зосередитись на одному занятті, намагаючись робити декілька справ одночасно. Їм також важко адекватно сприймати тимчасові обмеження виконання завдань і тестів, оскільки в їх культурах важливою є сама діяльність, а не її часові рамки.

При побудові педагогічного спілкування з іноземними студентами також важливо брати до уваги категорію простору, яка сильно відрізняється в різних культурах. Передусім, йдеться про дистанцію спілкування, яка встановлюється залежно від віку, статі, релігії, соціального положення учасників комунікації. Переважна більшість іноземних учнів приїжджають до нас з мусульманських країн, де неприпустимим є дотик людини, що належить до іншої релігії.

Слід звернути увагу на той факт як національно – обумовлені уявлення про місце і роль в соціальному і освітньому житті представників різної статі. Для багатьох студентів мусульманських країн жінка-викладач і жінка взагалі в їх країнах не грає такої ролі, як у нас. Тому цим студентам, щоб пом'якшити своє уявлення про жінку і усвідомити значення її в нашій країні, необхідно певний час. І завдання викладача-допомогти йому в цьому.

Важливу роль у викладанні грає стиль педагогічного спілкування. Одні автори вважають, що стиль викладання має бути природним, але не формальним.

На думку інших, стиль педагогічного спілкування з іноземними студентами в різних випадках має бути різним. Відомо, що китайські освітні традиції пов'язані з образом авторитарного викладача, тому китайські учні насилу звикають до доброзичливого,

демократичного стилю спілкування українських викладачів. Африканські студенти звикли на батьківщині до «жорсткішого» стилю спілкування з викладачем. Загальноприйнятий в Україні стиль спілкування в аудиторії вони можуть сприйняти як загравання.

Висновки. Згідно з даними багатьох авторів [3-6], для ефективнішого педагогічного спілкування потрібні комунікативні уміння викладачів, працюючих з іноземними студентами, а саме уміння:

- вступати в контакт з будь-яких умов, навіть без знання мови посередника;
- управляти своїми емоціями, особливості своєї культури в порівнянні з культурою студентів-іноземців;
- управляти самопочуттям і настроєм за будь-яких обставин;
- створювати психологічний контакт і емоційну атмосферу в аудиторії;
- впливати на іноземну аудиторію залежно від її національного складу;
- організувати наукову і творчу діяльність іноземних студентів;

- уміння не допустити міжкультурних і інших конфліктів в аудиторії;
- витримати оптимальний темп спілкування, що особливо важко в інтернаціональній аудиторії;
- зрозуміти мотиви поведінки іноземних студентів при спілкуванні студентів з викладачем і між собою.

У зв'язку з тим, що в Україні з кожним роком навчається усе більша і більша кількість студентів-іноземців, необхідно зважати на їх національний менталітет. Найбільші труднощі виникають на етапі адаптації і соціалізації іноземних студентів. Особливі вимоги повинні пред'являтися до формування інтернаціональних груп, в яких міжкультурне спілкування виникає щодня.

Організація професійно-педагогічного спілкування з іноземними студентами вимагає від викладача вдосконалення психолого-педагогічної підготовки і достатніх теоретичних знань в області етнопсихології і етнопедагогіки.

Література

1. Всемирный доклад ЮНЕСКО. К обществам знаний. – Париж. ЮНЕСКО. 2005. – 239 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001418/141843r.pdf>.
2. Иванова Е. Альма-ненька / Е. Иванова // Корреспондент. Общественно-политический журнал. – 2013. – № 48 (587). – С. 24-26.
3. Making the Most of Our Potential: Consolidating the European Higher Education Area: Bucharest Communiqué. Final Version / ENEA Ministerial Conference. Bucharest, 26-27 April 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/bologna/liitteet/Bucharest_Communique.pdf.
4. OECD (2012). Education at a Glance 2012: Highlights. – Paris. OECD Publishing. 2012. – 91pp. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/edu/highlights.pdf>.
5. The European Higher Education Area. – Joint Declaration of the European Ministers of Education convened in Bologna. – Bologna. – 19 June 1999. – 6 pp. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/mdc/bologna_declaration_1.pdf.
6. Zarubinska I. Specific approach to foreign students training at the National Aviation University / I. Zarubinska, A. Polukhin // The Fifth World Congress «Aviation in the XXI-st Century» «Safety in Aviation and Space Technologies». К., 2012. – P. 11.1-11.4.

УДК 371.313-053.64:377.4

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ В УКРАЇНСЬКИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Бандрівський Ю. Л.

Резюме. У зв'язку з тим, що в Україні з кожним роком навчається усе більша і більша кількість студентів-іноземців, необхідно зважати на їхній національний менталітет. Ураховувати і усувати труднощі, які виникають на етапі адаптації й соціалізації іноземних студентів. Організація професійно-педагогічного спілкування з іноземними студентами вимагає від викладача вдосконалення психолого-педагогічної підготовки і достатніх теоретичних знань в області етнопсихології і етнопедагогіки.

Ключові слова: студенти-іноземці, викладач, етнопсихологія, етнопедагогіка.

УДК 371.313-053.64:377.4

ОСОБЕННОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБЩЕНИЯ С ИНОСТРАННЫМИ СТУДЕНТАМИ В УКРАИНСКИХ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ.

Бандривский Ю. Л.

Резюме. В связи с тем, что в Украине с каждым годом учится все большее и большее количество студентов-иностранцев, необходимо учесть их национальный менталитет. Учитывать и устранять трудности, которые возникают на этапе адаптации и социализации иностранных студентов. Организация профессионально-педагогического общения с иностранными студентами требует от преподавателя совершенствования психолого-педагогической подготовки и достаточных теоретических знаний в области этнопсихологии и этнопедагогике.

Ключевые слова: студенты-иностранцы, преподаватель, этнопсихология, этнопедагогика.

UDC 371. 313-053. 64:377. 4

Peculiarities of Pedagogical Communication with Foreign Students in Ukrainian Universities

Bandrivsky Y. L.

Abstract. *Introduction.* Now the increased demands on the professional pedagogical communication with foreign students. During the joint work aimed at professional and personal development of international students is a very important part of the constructive pedagogical interaction with them. Experience shows that sometimes a mismatch of psychological and pedagogical training academics requirements is presented. We believe that today there is a contradiction between the thorough training of teachers on the subject and the lack of preparation for the professional pedagogical communication.

The aim – to identify educational environment conducive to fruitful interaction of teachers with foreign students in the process of pedagogical communication.

Research results and discussion. During the period of study in higher education of foreign students, the teacher must build pedagogical communication to the specific nature of intercultural student with the teacher. It is very important initial stage of training foreign students, which is complex and controversial period of adaptation. The most important adaptation following steps:

- Overcoming the language barrier;
- Joining the staff of the student;
- The acquisition of basic norms of the international community;
- Formation of behaviors;
- Developing a sustainable positive attitude towards their future profession.

At the stage adaptation of foreign students having trouble with the demands of high school, with their status as a foreigner in the country, with the features of developmental psychology, with their national and psychological characteristics. At this stage, communication between teacher and foreign students as members of different cultures can occur in different ways: it can be successful or, on the contrary, lead to difficult problems solved. And solving these problems depends on:

- proper construction of the educational process;
- rapid educational, social and psychological adjustment;
- contact the foreign student with the teacher and other students enrolled in higher education, and the people around them;
- availability of textbooks;
- providing foreign groups studentiv literate and experts;

Formation of cross-cultural communication “ involves telling three main components:

- ethnopsychological (due to mental peculiarities of national cultures);
- behavioral (conditioned mental peculiarities of national cultures);
- caused by their own national and cultural “language meaning”.

Conclusions. According to many authors, for more effective teaching of communication necessary communication skills of teachers working with international students, such as the ability to:

- come into contact with any conditions, even without knowing the language mediator;
- manage their emotions, especially their culture over the culture of foreign students;
- manage the well-being and mood in any circumstances;
- create psychological contact and emotional atmosphere in the classroom;
- to influence foreign audiences, depending on its internal structure;
- organize scientific and creative activities of foreign students;
- ability to avoid cross-cultural and other conflicts in the classroom;
- sustain optimal rate of communication that is particularly difficult in an international audience;
- understand the motives of foreign students in communication with the teacher and students together.

Key words: foreign students, teacher, ethnic psychology, ethnopedagogics.

Стаття надійшла 22. 05. 2014 р.